

Sygn. akt V KK 290/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Dariusz Świecki

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2012 r. w Izbie Karnej
na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 kpk)
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego
na korzyść skazanego M. S.,
od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego
z dnia 19 lipca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę temu sądowi do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, wyrokiem łącznym z dnia 19 lipca 2010 r., II K 537/09 po rozpoznaniu sprawy M. S., skazanego następującymi prawomocnymi wyrokami:

1) Sądu Rejonowego z dnia 12 października 2001 r., II K 533/00, za ciąg przestępstw z art. 27a ust. 1 pkt 1 ustawy o rybactwie śródlądowym w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnionych jesienią 1997 r., i dwukrotnie w maju 1998 r., na karę 50 stawek dziennych grzywny po 10 złotych; z art. 278 § 1 k.k. i art. 27a ust. 1 ustawy o rybactwie śródlądowym w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnionych w marcu 1999 r., kwietniu 1999 r. oraz jesienią 1998 r., na karę 50 stawek

dziennych grzywny po 10 złotych oraz karę łączną 70 stawek dziennych grzywny po 10 złotych,

2) Sądu Rejonowego z dnia 3 czerwca 2002 r. w sprawie II K 1726/01 za czyn z art. 244 pkt 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, popełniony w dniu 19 października 2001 r., na karę 40 stawek dziennych grzywny po 10 złotych,

3) Sądu Rejonowego z dnia 7 sierpnia 2002 r. w sprawie VI K 101/02 za czyn z art. 178a § 1 k.k., popełniony w dniu 8 marca 2002 r., na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym,

4) Sądu Rejonowego z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie II K 381/02 za ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w dniach 14/15 września 2001 r., 31 września/1 października 2001 r. i 3 października 2001 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 18 listopada 2005 r. w sprawie II K 381/02, 2 II Ko 1448/05 zarządzono wykonanie w/w kary,

5) Sądu Rejonowego z dnia 24 września 2008 r. w sprawie II K 519/08 za ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i art. 91 § 1 k.k. i art. 11 § 2 k.k., popełniony w dniach 9 sierpnia 2007 r. i 13 sierpnia 2007 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, prawomocnym postanowieniem z dnia 2 listopada 2009 r. w sprawie II K 519/08, 2 II Ko 635/09 zarządzono wykonanie w/w kary,

6) Sądu Rejonowego z dnia 29 września 2008 r. w sprawie II K 600/08, za ciąg przestępstw z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniach 6 sierpnia 2007 r. i 7 sierpnia 2007 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 2 listopada 2009 r. w sprawie II K 600/08, 2 II Ko 634/09 zarządzono wykonanie w/w kary,

7) Sądu Rejonowego z dnia 10 września 2009 r. w sprawie II K 545/09 za czyn z art. 275 § 1 k.k., popełniony w dniu 22 września 2007 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 276 k.k., popełniony w dniu 27 września 2007 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, za czyn z art.

245 k.k., popełniony w dniu 22 września 2007 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną 5 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. i art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. i w zw. z art. 89 § 1a k.k. połączył skazanemu M. S. kary pozbawienia wolności, orzeczone wyrokami opisanymi w sprawach: II K 519/08, II K 600/08 oraz II K 545/09 wymierzając karę łączną 5 (pięciu) lat pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. i art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. i w zw. z art. 87 k.k. połączył skazanemu kary: pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, orzeczone wyrokami w sprawach: VI K 101/02 i II K 381/02 i wymierzył mu karę łączną 2 (dwóch) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

W dniu 31 lipca 2012r. Prokurator Generalny wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasację od tego wyroku łącznego w całości na korzyść skazanego zarzucając:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 4 § 1 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie, co doprowadziło do orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarze 5 lat na podstawie ustawy nowej tj. art. 89 § 1a k.k. w sytuacji, gdy ustawa obowiązująca w czasie popełniania przez skazanego przestępstw, za które został skazany i kary za nie wymierzone uległy połączeniu, tj. art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed dnia 8 czerwca 2010 r., zdaniem autora kasacji była względniejsza dla sprawcy, gdyż nie przewidywała możliwości wymierzenia kary łącznej pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w przypadku, gdy kary jednostkowe podlegające łączeniu orzeczone zostały z warunkowym zawieszeniem ich wykonania,

II. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 85 k.k. przez jego błędne zastosowanie polegające na przyjęciu niewłaściwej chronologicznej konfiguracji zbiegających się przestępstw, co doprowadzić miało, zdaniem autora kasacji, do nieprawidłowego połączenia kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w sprawach VI K 101/02 i II K 381/02, w sytuacji, gdy zgodnie z regułami wyrażonymi w art. 85 k.k., biorąc pod uwagę chronologię wyroków i poszczególnych przestępstw, kwestionowane połączenie było niedopuszczalne.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co uzasadnia jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie przewidzianym art. 535 § 5 k.p.k.

Zarzut rażącego naruszenia art. 4 § 1 k.k., art. 89 § 1a k.k. oraz art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed 8 czerwca 2012 r. podniesiony w kasacji jest słuszny.

Przed wejściem w życie nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy i innych ustaw (Dz. U. Nr 206, poz. 1589), Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności bez jej warunkowego zawieszenia w sytuacji, gdy łączeniu podlegać miałyby kary jednostkowe pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jest niedopuszczalne (por. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01, OSNW 2001, z. 5 - 6, poz. 41 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 listopada 2011 r., III KK 297/11, LEX nr 1055031, z dnia 19 października 2006 r., V KK 191/06, OSNwSK 2006 poz. 1989, z dnia 14 marca 2007 r., II KK 6/07, OSNwSK 2007 poz. 609, z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 155/07, OSNwSK 2007 poz. 936, z dnia 12 czerwca 2007 r., V KK 132/07, OSNwSK 2007 poz. 1261, z dnia 9 czerwca 2008 r., III KK 124/08, OSNwSK 2008 poz. 1227). Taka wykładnia przepisu art. 89 § 1 k.k. w orzecznictwie Sądu Najwyższego była jednolita i konsekwentna podczas całego okresu obowiązywania wskazanego przepisu.

Wprowadzona ustawą z dnia z dnia 5 listopada 2009 r. (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) zmiana normatywna dodająca §1a do art. 89 k.k., która weszła w życie w dniu 8 czerwca 2010 r., spowodowała, iż od tego momentu na mocy wyraźnej decyzji ustawodawcy stało się możliwe wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w sytuacji, gdy łączeniu podlegałyby kary jednostkowe pozbawienia wolności orzeczone z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Sąd Najwyższy rozpoznając sprawy związane z problematyką łączenia kar w przypadku przestępstw popełnionych przed i po przedmiotowej nowelizacji, w szeregu judykatów wypowiedział się, że normy wynikające z art. 89 § 1 i 1a k.k. mają także charakter materialnoprawny, wobec czego należy do niech odnosić reguły intertemporalne zawarte w art. 4 § 1 k.k. (por. m.in. wyroki: z dnia 12 października 2011 r., V KK 275/11, LEX nr 1044078, z dnia 8 listopada 2011 r., IV

KK 171/11, LEX nr 1044052, z dnia 8 lutego 2012 r., IV KK 238/11, LEX nr 1163357).

Dla porządku podkreślić należy, że zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego w niniejszym składzie, treść art. 89 § 1 k.k. sprzed nowelizacji i jej konsekwencje na płaszczyźnie wymiaru kary łącznej, jakie zostały zidentyfikowane w judykaturze, muszą być brane pod uwagę w procesie oceny brzmienia ustawy na potrzeby rozstrzygnięcia, czy jest ona względniejsza dla sprawcy. Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wskazywał, iż dla potrzeby odczytania aktualnego brzmienia przepisu należy sięgnąć po utrwalony, jednolity, jednoznaczny, powszechny oraz autorytatywny sposób jego rozumienia wyrażony w judykaturze Sądu Najwyższego, bądź Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wtedy uznać można, że w praktyce swego stosowania ów przepis nabrał takiej właśnie treści (por. m.in. wyrok z dnia 31 marca 2005 r., SK 26/02, OTK ZU nr 3/A/2005, poz. 29, postanowienie z dnia 4 grudnia 2000 r., SK 10/99, OTK ZU nr 8/2000, poz. 300, wyrok z dnia 3 października 2000 r., K 33/99, OTK ZU nr 6/2000, poz. 188, wyrok z dnia 2 czerwca 2009 r., SK 31/08, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 83, wyrok z 24 czerwca 2008 r., sygn. SK 16/06, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 85, postanowienie z 21 września 2005 r., sygn. SK 32/04, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 95). Stosując więc reguły intertemporalne zawarte w Kodeksie karnym, w szczególności zaś art. 4 § 1 k.k., przy dekodowaniu treści normy wynikającej z przepisów ustawy poprzednio obowiązującej należy uwzględniać to rozumienie owych przepisów, jakie przyjmowano powszechnie w orzecnictwie w czasie występowania okoliczności faktycznych będących przedmiotem oceny prawnej. W sprawie będącej przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia chodziło o rozumienie znaczenia normatywnego art. 89 § 1 k.k. w czasie popełnienia przestępstw, których dotyczyły prawomocne wyroki objęte następnie zaskarżonym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Żarach.

Biorąc pod uwagę realia sprawy II K 537/09, wskazać należy, że wszystkie ujawnione przestępstwa popełnione przez skazanego M. S., a brane pod uwagę przez sąd *a quo* w perspektywie wydania wyroku łącznego zostały popełnione przed dniem 8 czerwca 2010 r. Porównując rozumienie art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. (Dz. U. Nr 206, poz. 1589) oraz treść art. 89 § 1a k.k. obowiązującego w dniu wyrokowania przez sąd *a quo* (19 lipca 2010 r.), skonstatować należy, że istotnie ustawą względniejszą dla

skazanego jest Kodeks karny w brzmieniu sprzed wskazanej wyżej nowelizacji. Poprawne zastosowanie normy art. 4 § 1 k.k. powinno zatem prowadzić do orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego przez Sąd Rejonowy w oparciu o art. 89 § 1 k.k. w jego pierwotnym brzmieniu, który to przepis w jednolitej interpretacji Sądu Najwyższego wykluczał możliwość orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności bez jej warunkowego zawieszenia w sytuacji, gdy łączeniu podlegałyby kary jednostkowe pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i bez stosowania tego środka probacyjnego.

Odnosząc się do zarzutu rażącego naruszenia art. 85 k.k. przez pkt I wyroku Sądu Rejonowego, także ten zarzut należy uznać za zasadny w stopniu oczywistym.

Analiza sekwencji czasowej wydawania kolejnych wyroków skazujących w stosunku do M. S. oraz dat popełnionych przestępstw, do których wyroki te się odnoszą, w sposób jednoznaczny wskazuje, że pierwszym chronologicznie wyrokiem, w rozumieniu art. 85 k.k. jest wyrok Sądu Rejonowego z dnia 12 października 2001 r. (sygn. akt II K 533/00), zatem to w odniesieniu do niego należało rozstrzygać o ewentualnej karze łącznej. W tej perspektywie połączenie węzłem kary łącznej w pkt I zaskarżonego wyroku, kar wymierzonych wyrokami Sądu Rejonowego z dnia 7 sierpnia 2002r. (sygn. akt VI K 101/02) za czyn popełniony w dniu 8 grudnia 2002 r. oraz Sądu Rejonowego z dnia 25 sierpnia 2003 r. (sygn. akt. II K 381/02) za ciąg przestępstw popełniony w dniach 14/15 września 2001 r., 31 września/1 października 2001 r. i 3 października 2001 r., stanowi rażące naruszenie art. 85 k.k., gdyż wyrok zapadły w sprawie VI K 101/02 dotyczy czynu popełnionego już po wydaniu pierwszego wyroku skazującego w rozumieniu tego przepisu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Rejonowego z dnia 19 lipca 2010 r. (sygn. akt II K 537/09) i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.